

Jenerasyon Değişirken Tıp Eğitimi Yaklaşımı da Değişmeli midir?

GİRİŞ

Bu konu; aslında sıkça bahsedilen, benim için bir asistan hekimin şu sözleri üzerine daha da düşünerek araştırdığım bir konu: “Hocam; nöbetler, nöbet sonrası yorgunluk ve sosyal medya dikkatimizi öyle çok dağıtıyor ki... Okumak ve öğrenmek artık sizin zamanınızdaki gibi kolay değil!”

Aslında haklılık payı vardı bu sözlerin. Teknolojinin günlük hayatımıza bu denli nüfuz etmediği “bizim zamanımızda” dikkat dağıtıcı daha az unsur vardı. Dahası; pek çok sebeple karmaşıklaşan sağlık sistemi ve gelecek kaygıları düşünüldüğünde bugüne kıyasla umutsuz olmak için daha az somut neden bulunmaktaydı. Nöbet sonraları hastanede devam etmek zaten evimizde gibi hissettiriyordu. Kalabalık vizitler sonrası, hastaların tartışılması için filmleri sıralamak ve negatoskopa asmak, kirli dosyalarla boğuşmak çok eğlenceliydi. Bilgisayar ekranına daha az ‘zorunlu’ kalmak; tedavileri ‘tedavi kağıdı’na yazabilmek bizi daha çok motive ediyordu sanki. Her evde internet yoktu, akıllı telefonlar yoktu...

Bugün iş hayatında yeni nesiller yerlerini alırken; tıp eğitiminde hasta hayatı ve toplum sağlığı gibi taviz verilemez gayeler ve kolay değiştirilemeyecek hiyerarşi süregelmektedir.

Fatma TOKGÖZ AKYL

Tıp Doktoru

Göğüs Hastalıkları Uzmanı

Akademisyen

Yedikule Göğüs Hastalıkları ve

Göğüs Cerrahisi EAH

TTD Toraks Bülteni Editör Yard.

fatmatokgoz86@gmail.com

Bugün; şartları ve ortamı bizimkinden farklı; biraz daha yorgun, biraz daha umutsuz “genç hekimler” ile birlikteyiz. Peki onların bizlerden farklı davranışlarını, eğitim sırasındaki mobil telefon kullanımını örneğin; onları “öteki”leştirmeden; değişen dünya ve değişen jenerasyon çerçevesinde nasıl karşılamalıyız?

Jenerasyon Sınıflaması Yalnızca Bir İndirgeme midir?

Kuşaklar sınıflaması aslında bizleri eşitsizliğin ve toplumsal sorunların çözümünden alıkoyma riski olan genellemeler içerir.

Daha iyi eğitim çerçevesi için bize kılavuzluk edecek iki hedef vardır: *i)* öğretilenin konusu, *ii)* öğrenmenin bağlamı: yani bireyleri başarılı kılacak koşulların sağlanması.

Kuşakları anlayıp reformlar için kılavuz olarak kullanacak yaş gruplarının ötesinde; koşulların iyileştirilmesi, bireyler, eşitsizlikler, farklılıklar da tartışılmalıdır. Ancak ‘yarının şekillenebilmesi için bugün yapabileceklerimiz’ jenerasyon tanımı ve yaklaşım değişiklikleri ile sınırlı gibi görünmektedir.

Aslında bu konu, tüm dünyada tartışılmaktadır: ‘Tıbbın geleceği’ için değişen çağ ve değişen jenerasyon için tıp eğitimi yaklaşımı da değişmeli midir?

Çoklu-Jenerasyona Genel Bakış

Kuşaklar, esasen, özel hayata ve iş hayatına olan bakışları ile beklentileri bakımından farklılaşır. Bunun en önemli nedeni kuşakların yetiştiği şartlardır. Bu sınıflamada kuşaklar keskin ayrımlarla vurgulanmış olsa da; doğum yılından bağımsız olarak sosyo-ekonomik, kültürel ve tarihsel kaynaklı eşitsizlikler, ihtiyaçlar ve beklentiler farklılık gösterebilir. Dolayısıyla genel yaklaşım bakımından bir bütün olarak ele alınsa da eğitimin bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Tablo 1’de kısaca özetlenen jenerasyonlar incelendiğinde; bugün iş hayatımızda, en az dört jenerasyonun bir arada çalışmakta olduğunu fark edebiliriz.

Yarının öğrencileri: Y v Z?

Günümüzde en fazla tartışılan Y ve Z kuşaklarıdır.

Y kuşağının en çarpıcı özelliği dijital kapasitelerinin yüksek olması, kesintisiz çevrimiçi hayat tarzlarıdır. Bu kuşak, TV ve gazeteden uzaktır. Uzaktan öğrenmeye, internet/video gibi araçlar başta olmak üzere “deneyimsel öğrenme”ye (*experiential learning*) yatkındır. Zorlayıcı, yeteneklerini artıran işverenleri benimserler.

Çalıştıkları yerlerde mentor bulabilmeye önem verirler ve beklentileri karşılanmadığında iş bırakmaktan çekinmezler. Bu kuşak için iş - yaşam dengesi söz konusu değildir; iş ve hayatı birbirinin kesintisiz devamı olarak görürler.

Z kuşağı; Y kuşağından daha da fazla çevrimiçi yaşamaktadır; henüz ilkokuldayken pek çoğu internet siteleriyle angajedir. Z kuşağı küresel öğrenme olanaklarından yararlanma vizyonuna sahiptir. Deneyimsel öğrenme araçları bakımından ciddi kaynaklara sahiptir.

Bu kuşak; ayrıca üniversite eğitimi yerine direkt iş bulmaya da meyillidir. Bunda en önemli etken ise artan finansallaşmanın bu nesli artık bir hayli zorlamasıdır. Üniversite eğitiminin maliyeti önceki kuşaklara nazaran Z kuşağı için daha da artmıştır.

Z Kuşağı’nın Tıp Eğitimi: Fırsatlar ve Zorluklar

Peki son kuşağın tıp eğitiminde ne tip öneriler öne çıkmaktadır?

Bu kuşak ebeveynleri tarafından övülmeye alışkın olduklarından hızlı ve sık geribildirimlere (*feedback*) önem verirler.

Yeni jenerasyonlarda “gaye” ve “amaç” gibi idealler eskiye kıyasla daha ön plana çıkmaktadır. Artık süreçler ve formal zorunluluklar; bir ideal olmadan anlam ifade edememektedir.

Kuşaklar ilerledikçe, eğitimin merkezinde iletişimin önemi daha da artmıştır. Yeni jenerasyon daha düz organizasyonları ve az hiyerarşiyi tercih etmekte; klasik departman ayrımları gibi sınırlar yerine çoklu-disiplinlilik ve grup

Tablo 1: Beş Jenerasyon/Kuşak ve Özellikleri

Jenerasyon	Doğum yılları	Yaklaşık yaşlar (2024)	Önemli olaylar	Özellikleri	Öncelikleri & Benimsedikleri değerler
Sessiz kuşak/ gelenekçiler	1946 öncesi	>80	Dünya Savaşları Büyük Buhran elektrik	Otoriteye oldukça saygılı Çalışkan Disiplinli, sadık Riskten kaçınan Yardımlaşma duygusu yüksek Mali yönden tutucu	Becerilerini devam ettirmek ve sağlık
Bebek patlaması kuşağı	1946-1964	60'lar ve 70'ler	Soğuk Savaş, iki-kutuplu dünya Ay'a insan gönderimi TV	Yüksek refah Rekabetçi İşe bağımlı Teknolojiye mesafeli Takım çalışmasını seven Sadık, hırslı	Emeklilik endişeleri
X kuşağı	1965-1980	40'lar ve 50'ler	Körfez Savaşı ve Petrol Krizleri Stagflasyon Bretton Woods'un sonu Parasalcılığın yükselişi AIDS	Şüpheli-kaygılı Topluma duyarlı Otoriteye güvensiz Değişken sadakat duygusu Teknolojiye düşük ilgili	İş - hayat dengesi
Y kuşağı	1981-1996	30'lar ve 40'lar	İnternet Küreselleşme 11 Eylül	Teknoloji yerlisi İyimser Eğitim seviyesi yüksek Aileyi önemseyen Bağımsızlığa önem veren Kültürel çeşitliliğe saygılı	Farklılığı ve iz bırakmayı öğrenmek Başarmak
Z kuşağı "generation me"	1997 ve sonrası	<25	Mobil teknolojiler Sosyal medya Yapay zekâ Elektrikli araçlar	Teknoloji ile doğan Yaratıcı Çoklu-işe yatkın Çok yönlü Sürekli çevrimiçi yaşayan Bireyci Akılcı, idealist Muğlaklığı sevmeyen Formal iletişimde eğitime ihtiyaç duyan	Anlamli ve iz bırakan işler Amaç-odaklı Bağımsız çalışma Yenilik/inovasyon ve rutinden kaçış

çalışmalarını benimsemektedir. Dolayısıyla bu sınırlara alışkın yetişen önceki nesiller ve deneyimli büyükler taviz vermek durumundadır.

Son derece zeki bireyleri içeren bu kuşak için eğitim ve eğlencenin bir bileşimi tercih edilebilir. Belirli bir çerçeve kapsamında ilerlemek, aktif öğrenme potansiyellerini daha fazla ortaya çıkaracaktır. Açık, anlaşılır yönlendirmeler daha sağlıklı sonuç verebilecektir. Bu kuşak muğlaklıktan hoşlanmaz. Ne var ki komplike durumlarda karar verebilmeyi öğrenmeleri de şarttır. Dolayısıyla karar vermenin her zaman kolay olmadığını öğretmek, bazı durumlarda inisiyatif almanın kaçınılmaz olduğunun bu nesile aktarılabilmesi önemlidir.

Yeni jenerasyon koçluk ve mentorluğa önem vermektedir. Randevulu ve planlanmış iletişim ve danışma oturumlarından ziyade ihtiyaca göre spontan ve sürekli iletişimden yanadırlar. Hızlı karar vermeye yarayan ve birlikte çalışmayı geliştiren bu tarza alışmak gerekecektir.

Yeni nesillerde “sabır” giderek kıtlasmaktadır. Oysa biliyoruz ki, cevaplara hemen ulaşmak ve sık etkileşim her zaman verimli çıktılar üretmemektedir. Dolayısıyla, gençlere bir tür “mikro-menajer”lik yapmak gereği doğabilir. En çok da ebeveynlerinden ve erken eğitim hayatında bu tür ilgi ve yakın alaka ile büyüyenler için...

Z kuşağına yönelik eğitiminde potansiyel yenilikler bakımından; mobil cihazların, sosyal medya ağlarının eğitim süreçlerine daha fazla entegre olması, simülasyon ve interaktif öğrenme süreçlerinin öğretim tekniklerine eklenmesi önerilmektedir.

Motivasyon, destek ve pozitif yaklaşım onlar için son derece önemlidir. Elbette bu tür bir eğitim yaklaşımı önceki jenerasyonlar için zorluklar barındırır. Ancak öğrenmenin karşılıklı olduğunu ve her adım çabanın bizlere ve toplumumuza pozitif döneceğini unutmamamız gereklidir.

Branşların yanında “öğrenme grupları”nın oluşturularak farklı uzmanlıkların sinerjilerinin ortaya çıkarılması, bilgisayar temelli performans ölçümleri de düşünülebilir. Çeşitliliğin desteklenmesi, pratik uygulamaya ağırlık verilmesi gibi öneriler öne çıkmaktadır.

Sonuç

Jenerasyon değişiminin birçok yaklaşımda yenilikler gerektirdiği aşikârdır. Evet; çoklu-jenerasyonlu bir iş hayatı zorlukları da barındırır. Çünkü eylemlerin yanısıra ekip ahengi ve performans bir arada başarılmalıdır.

Bizler; uzun yıllar süren eğitim ve meslek hayatımızda hem hastalara en iyi şekilde hizmet vermeyi amaçlayan, hem de entelektüel ve mesleki olarak sürekli kendimizi geliştirmeyi hedefleyen; eşsiz bir disiplin ve motivasyon gerektiren bir meslek grubuyuz.

Değişen jenerasyonu ve geleceğin hekimlerini anlamak ve eğitim yaklaşımında yeniliklere açık olmak nesiller arası kutuplaşmasını önleyecektir.

Ancak unutmamalıyız ki; toplumsal, sosyoekonomik ve kültürel eşitsizlikleri ortadan daha fazla kaldırmak amacı bizleri yaş gruplarının ötesine taşınmalıdır. Daha güvenli ve umutlu bir ortamda, eşit şekilde sunulan sağlık hizmeti ve sağlık iş yükünün çok daha adil olacağı bir gelecek için somut adımlar atmaya çalışmayı sürdürmeliyiz.

Kaynaklar

1. Boysen PG, et al. Multigenerational Challenges and the Future of Graduate Medical Education Ochsner Journal 16:101–107, 2016.
2. Jauregui J, et al. Generational ‘Othering’: The Myth of the Millennial Learner. Medical Education, 54, 2019, s. 60.
3. Kazancı Yabanova E, Öztürk M. Türkiye’de Çalışma Hayatında Kuşakların Analizi. Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi, 6(2), 2022, s. 184;
4. Iorgulescu MC. Cross-Cultural Management Journal, 18(1), 2016, ss. 47-8.
5. Aaron M, Levenberg P. “The Millennials in Medicine: Tips for Teaching the Next Generation of Physicians. Journal of Academic Ophthalmology, 7(1), 2014, s. 19.
6. Waljee JF, Chopra V, Saint S. Mentoring Millennials. Journal of American Medical Association, 323(17), 2020, ss. 1716-17.
7. Eckleberry J, Tucciarone J. The Challenges and Opportunities of Teaching Generation Y. Journal of Graduate Medical Education, Dec 2011, ss. 460-1.